

54627315-3	08/2016	י ד י ע ו ת ת ל א ב י ב - כ ו ת ר ת	ע מ ו ד 46	1	25.12x36.19
מכללת שנק - 1988					

רועי יפה

תרבות

ברייל מעוצב

הלן קלר הייתה ההשראה של עליזה אסקוחדו בפרויקט הגמר שלה **בשנקר**: עיצוב כתב ברייל חדש לקוראים הלא רואים • "היה חשוב לי לנסות את הרעיונות שלי באמת ולא להשאיר אותם רק כמחקר"

"כשהגעתי **לשנקר** פתאום ראיתי דברים שלא היו פתוחים לפניי בירושלים, שלא הייתי חשופה אליהם", מתוודה אסקוחדו. "השיעור הראשון שלי **בשנקר** היה בטיפוגרפיה. זה כבש אותי. זה גם הנושא שהיה העיסוק המרכזי שלי בעבודה, דרך כתב הברייל. הטיפוגרפיה היא האמנות והטכניקה של סידור ועיצוב טקסט".

איך היה מהלך העבודה?
"הפרויקט כולו נמשך ארבעה חודשים. בהתחלה הלכתי לספרייה לעיוורים בנתניה, שבה גם נמצא בית הדפוס שבו מייצרים חומרי קריאה לקהל העיוור. לא הבנתי למה אין שום מעצב שלקח את כל זה קדימה, כי הם כן קוראים רק בצורה מיושנת. למדתי מתוך העבודה את יכולת ההסתכלות האחרת. אם הם יכולים לראות את העיצוב שלי דרך הידיים, אני אספק להם יצירה שהם יוכלו לראות דרך הידיים.

"לכל אורך הדרך נפגשתי ושוחחתי עם העיוורים. היה חשוב לי מאוד שהם יתחברו לרעיונות העיצוביים שלי כי על זה בעצם הפרויקט. אנחנו, האנשים הרואים, כל כך רגילים לראות שאנחנו מאבדים את השימוש שלנו בשאר החושים. בגלל זה הפרויקט חשוב לי מאוד עכשיו. חשוב כמעצבת. אני רוצה שהקהל העיוור יתחיל לצרוך תרבות עיצוב וספרות ברמה גבוהה וזה אפשרי. אחת הנשים שעבדתי איתן אמרה לי משפט שמלווה אותי לכל אורך הדרך. היא אמרה לי: 'איך אני יודעת את הצבעים של הקשת? פשוט הלכתי ושאלתי'. פרויקט כמו שלי יכול לתת עוד פתרונות ותשובות מלבד לשאול משהו אחר.

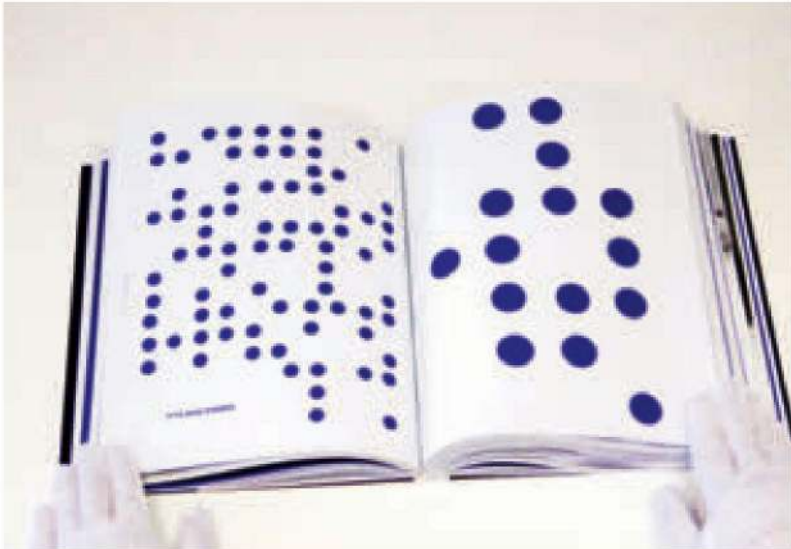
"היה גם ספר שליווה אותי לאורך הפרויקט. ספר של הלן קלר שיש בו סיפור ספציפי שהיא מספרת. אחרי שחברה שלה הלכה ליער לשעה, הלן שאלה אותה מה היא ראתה, והיא הגיבה 'שום דבר מיוחד', והלן לא מבינה איך לא רואים שום דבר מיוחד, כי כשהיא נמצאת שעה ביער היא רואה חשה את הטקטורות והמרקמים והתחושות של הטבע ורואה חווה עולם שלם".

הלן קלר, הסופרת האמריקאית והפעילה החברתית שהתמודדה עם חירשות ועיוורון הייתה ההשראה של עליזה אסקוחדו, 27, בעבודת הגמר שלה במגמת העיצוב **בשנקר**. "כשחשבתי על הפרויקט גמר עלתה המחשבה איך היו מרגישות האותיות לו היינו ממששים אותן ולא דווקא קוראים אותן, איזו חוויה אפשר היה לחוות כצופה", היא אומרת.

אסקוחדו מציגה את מחקרה בספר עב כרס. במשך המחקר היא יצרה יותר מ-50 סוגי אותיות בכתב הברייל – משינוי הגדלים של הנקודות בכתב הברייל שהקוראים הלא רואים ממששים, שינוי הנקודה לריבוע בולט ועד חורים במקום הבלטה של סימנים. את השינויים האלה בדקו שלושה עיוורים. "היה לי אתגר. הייתי צריכה להציג פרויקט שהפאנל הבוחן יצליח לבחון. כלומר, הייתי צריכה לייצר חיבור בין אנשים רואים ואנשים לא רואים. בסופו של דבר הספר מדבר בעיקר לאנשים רואים. בנוסף חשוב לי להרגיש שאני באה מתחום העיצוב והקונספט לא מייצר מחקר אקדמי, אלא הצגת תוכן בצורת עיצוב מקורי. לכן אספתי קבוצה מצומצמת של גב' דקים שהיו חלק אינטגרלי מהפרויקט. אתה אוטומטית רואה בהם מוחלשים, אבל גיליתי שזה ההפך, היה אצלי שינוי גישה שלם. אולי אני מוחלשת לעומתם, כי הם רואים הרבה יותר ממני. אחד העיוורים שהייתי איתו בקשר למשל יודע גם לראות את האותיות שלנו, כך שכשהבלטתי את האותיות הוא הצליח לקרוא, מה שאנחנו, קוראים רואים, לא נצליח לעשות".

היא נולדה בירושלים לאם שעלתה מצרפת ולאב שהגיע מבולגיה. אסקוחדו: "התרבות האירופית הייתה חלק מהחיים שלי. כילדה סבא וסבתא היו לוקחים אותי למוזאונים ולקונצרטים בצרפת. זה נשאר אצלי. אני כל הזמן על הציר ישראל-צרפת".

היא נולדה בבית שומר מסורת, אבל היא "מאוד ליברלית" כמו שהיא טורחת לציין. כשהגיעה לגיל 16 חזרה בשאלה.

בזכות הטיפוגרפיה. מתוך עבודת הגמר של אסקוחדו